

الهیات مسیحی افغانستان

سمیر افغان

کنید. در آن مقاله، الهیات را به عنوان کار ویژه کلیسای مسیح تعریف کرده ایم. این کار ویژه عبارت است از تفکر کلیسا در مورد کلام خدا. پس، الهیات بدون کلام خدا و وفادار بودن به کلام او امکان ندارد.

شاید بعضی‌ها با نکته دوم هم‌منظر نباشند. انتقاد آنها شاید این باشد: «ما باید به کلام خدا وفادار باشیم و اینکه الهیات ما قابل قبول انسانها است و یا نه مسئولیت ما نیست. کلام خداوند جواب تمام سوالات انسانها را می‌دهد. پس اگر ما کلام خداوند را تعلیم می‌دهیم، ضروری نیست که به فکر چیزهای دیگر باشیم.» با اینکه من کاملاً موافق هستم که ما باید به کلام خداوند وفادار باشیم (نکته اول!) و کلام خداوند جواب تمام سوالات ما را می‌دهد؛ باید از خود پرسیم که اگر کلام خداوند تمام جواب‌ها را دارد، چه سوالاتی مطرح شده و سوال‌کننده‌گان کی‌ها هستند؟^۱

با اینکه همه انسان هستیم، مگر آیا سوالات یک آمریکایی و یا اروپایی در مورد خدا، زنده‌گی، خانواده و زنده‌گی ابدی با سوالات یک افغان فرق ندارد؟ وقتی یک آمریکایی، با غذای کافی و خانه گرم در مورد موجودیت خدا می‌پرسد، در اصل، سوالاتی کاملاً مختلفی را نسبت به یک مرد افغان مطرح می‌کند که در یک شب تاریک، با دست خالی، حتی بدون یک نان خشک به طرف خانه می‌رود و می‌داند که خانواده او باید گرسنه به خواب بروند؛ آن وقت با چشمان اشک‌آلود به طرف آسمان نگاه می‌کند و می‌پرسد «خدا، آیا هستی؟».

اگر سوال آنها مختلف است، باید جواب الهیاتی به آنها نیز مختلف باشد. لیکن آیا چنین جواب به این معناست که الهیات ما افغان‌ها با الهیات دیگران فرق خواهد کرد، با اینکه مرجع تمام ایمان‌داران کلام خدا است؟ چنین است؛ لیکن باید دو چیز را مد نظر بگیریم. اول اینکه، الهیات کلام خدا نیست بلکه گفتگو و تفکر کلیسای مسیح در مورد کلام خداوند است.^۲ پس، اختلافات نظری و حتی تمرکز بر موضوعات مختلف الهیاتی کاملاً طبیعی است. از این بابت، می‌توانیم

یکی از زیباترین ضرب‌المثل‌های شعری ما چنین می‌گوید:

خشت اول گر نهد معمار کج

تا ثریا می‌رود دیوار کج

واقعاً اگر بنیاد و اساس درست گذاشته نشود، عاقبت ساختمان به خطر مواجه می‌شود. کلیسای افغانستان در مراحل اولیه ایمانی خود قرار دارد. با اینکه مسیحیت در افغانستان زیاده‌تر از شانزده صد سال تاریخ دارد، لیکن هیچ وقت در جامعه ریشه نگرفت.^۱ مسیحیت را برای بار اول، در افغانستان، در قرن پنجم میلادی می‌بینیم؛ وقتی شهنشاه ساسانی، یزدگرد یکم، کلیسای شرق را به رسمیت شناخت. در دو صد سال دیگر، می‌بینیم که حتی بعضی از ولایات مانند هرات، بادغیس، فراه، قندهار و نیمروز دارای اسقف شدند.^۲ متأسفانه بعد از حملات چنگیز خان و تیمورلنگ، ۱۲۰۰-۱۴۰۰ میلادی، مسیحیت به طور کامل در افغانستان از بین رفت تا اینکه در سال‌های هجده صد میلادی، بار دیگر مسیحیت را در افغانستان می‌بینیم.^۳ در پنجاه سال گذشته هزاران افغان به عیسی مسیح ایمان آورده‌اند^۴ و ایمان‌داران مسیحی در افغانستان و خارج از افغانستان در حال رشد هستند.

کلیسای نوپا همیشه فرصت‌ها و چالش‌های خود را دارد. یک فرصتی که ما ایمان‌داران افغان داریم این است که می‌توانیم، با طلب کمک از خداوند و درخواست قوت، حکمت و هدایت از او، خشت اول الهیات مسیحی افغانستان را درست بگذاریم. این به طور تصادفی اتفاق نخواهد افتاد بلکه باید بسنجیم که چگونه عمداً می‌توانیم الهیاتی را تشکیل بدهیم که:

۱. به کلام خداوند وفادار است.

۲. برای افغان‌ها قابل درک و قابل هضم است.

۳. و صرف تقلید یا ترجمه از الهیات غرب و حتی همسایه‌های ما نیست.

در مورد نکته اول، لطفاً به مقاله «الهیات چیست؟» در همین مجله رجوع

۱. تا به حال، کدام کتاب تاریخ مسیحیت در افغانستان توسط ایمان‌داران افغان به طور پژوهشی نوشته نشده است. لیکن به زبان‌های دیگر، چند کتاب وجود دارد. جدیدترین کتاب در این مورد «تاریخ مسیحیت در آسیای جنوبی و مرکزی» است که یک فصل آن را انتونی رابرت در مورد افغانستان نوشته است. این کتاب توسط دانشگاه ادنبرو نشر شده است:

Roberts, Anthony. "Afghanistan." Christianity in South and Central Asia, edited by Kenneth R. Ross et al., Edinburgh University Press, Edinburgh, 2019, pp. 95-106.

شما می‌توانید برای مطالعه مسیحیت در آسیای مرکزی، به زبان انگلیسی، به کتاب‌های ذیل مراجعه کنید:

Moffett, Samuel H. A History of Christianity in Asia. Orbis Books. 2 Volumes.

Sunquist, Scott, and Irvin Dale T. History of the World Christian Movement. Orbis Books. 2 Volumes.

۲. Namato, Lawrence. "Location of Nestorian Bishops and Metropolitanates." Location of Nestorian Bishops, www.nestorian.org/location_of_nestorian_bishops.html. Accessed 21 Aug. 2023.

۳. مسیحیت در آسیای جنوبی و مرکزی، صفحه ۱۰۰

۴. Miller, Duane Alexander. "Believers in Christ from a Muslim Background: A Global Census." Interdisciplinary Journal of Research on Religion, vol. 11, 2015, Article 10, St. Mary's University, p. 16.

۵. پال تیلیک، متخصص الهیات که در آلمان بود و بعداً در امریکا تعلیم الهیات می‌داد، در شروع جلد اول کتاب «الهیات نظامی» در این مورد بسیار نکته‌های جالب دارد:

Tillich, P. (1973). Systematic theology (Vol. 1). University of Chicago Press. صفحه ۶۴-۱

۶. کارل بارت این تفسیر از الهیات را در جلد اول «علم الهیات نظری کلیسا» یا «Church Dogmatics» بیان می‌کند.

در کار تفکر الهیاتی، تنبلی در ماموریت ما منحیث کلیسای مسیح محسوب می‌گردد، در حالیکه مسیح بیشتر از این سزاوار محبت است. پس تقلید و ترجمه راه حل نیست. کلیسای افغانستان ضرورت دارد تا در مورد الهیات خود بیندیشد و با محبت کردن خدا با عقل و ذهن خود، خشت اول را مستحکم بگذارد. مبدا تنبلی ما باعث بنای دیوارهای کج شود. این مجله قدمیست به مراد اینکه ما افغان‌ها بتوانیم در این زمینه با هم همکاری شویم.

شاید به فکر شما خطور کرده باشد که اگر الهیات تفکر و گفتگوی کلیسا در مورد کتاب مقدس است، ما به عنوان کلیسای مسیح در میان افغان‌ها در مورد چی موضوعی باید فکر کنیم و روی کدام موضوعات الهیاتی تمرکز نماییم؟ در مقاله «موضوعات اساسی الهیاتی» در این مورد نوشته ایم. شما می‌توانید این مقاله را در شماره بعدی بخوانید.

همچنان، ناگفته نماند که ما ایماندارانی زیادی در کلیسای افغانستان داریم که سالها در مورد الهیات مسیحی زحمت کشیده‌اند و ما مدیون زحمات آنها هستیم.

پاداش آنها با خداوند است و سپاس از طرف کلیسای خداوند به هر یکی از این عزیزان!

بگوئیم که الهیات افغانی با الهیات دیگران می‌تواند فرق داشته باشد و حتماً باید فرق داشته باشد چون اگر فرق نداشته باشد، به این معناست که ما در گفتگوی الهیاتی کلیسای جهانی سهمیم نیستیم و در کار ویژه کلیسا شرکت نمی‌کنیم.

سوم، الهیات افغانی باید الهیاتی باشد که صرف تقلیدی و ترجمه الهیات دیگر زبانها نباشد. کلمه کلیدی «صرف» است. سوء تفاهم نشود. ما به ترجمه الهیات از دیگر زبانها نیز ضرورت داریم. چون کلیسا مسیح دارای تفکر الهیاتی دو هزار ساله است. از پدران کلیسا شروع، تا به مدافعان ایمان، متفکرین از مکاتب فکری مختلف مانند پدران کویر، سکستیک، دامنیکن، جسیوت، اصلاح طلبان، انجیلی، و صدها مکتب مختلف الهیاتی و فکری دیگر که در مورد موضوعات الهیاتی عمیقاً فکر کرده و آنها را نوشته‌اند. اگر ما واقعاً می‌خواهیم در گفتگو با مقدسین مسیح که در این راه زحمت کشیده‌اند، باشیم، مجبور هستیم از آنها بشنویم و یاد بگیریم. ترجمه الهیات در این زمینه برای ما کمک می‌کند و راه شنیدن صدای دو هزار ساله کلیسا را مهیا می‌سازد. تقلید نکردن هم امکان ندارد چون کلیسای افغانستان اولین کلیسا نیست و الهیات افغانی اولین الهیات نیست. لیکن اگر ما فکر کنیم که ترجمه کردن الهیات و تقلید طرز تفکر مقدسین که در گذشته آن را نوشته‌اند برای ما کافی است و در نتیجه مشغول نشدن فعالانه ما

Barth, Karl, et al. Church Dogmatics. Volume 1. the Doctrine of the Word of God: Part 1. T. & T. Clark International, 2004, p. 3

V. McGrath, A. E. Christian theology: An introduction. Wiley Blackwell. 2017, p. 5-20

Λ. Petruzzello, M. (n.d.). Desert Fathers. Encyclopædia Britannica. <https://www.britannica.com/topic/Desert-Fathers>